

Kasvatus ja yhteiskunta -jakson oppimistehtävä

Aikuiskasvatustieteen perusopinnot

HY Avoin/Espoon työväenopisto

Kevät 2005

16.03.2005

Pertti Huhtanen

MITEN AIKUISUUDEN KOULUTUSKÄYTTÄYTYMISEN ”RAAMIT” SYNTYVÄT - PERUSASENNOITUMISEN TAPA SUHTEESSA KOULUTUKSEEN

1. VARHAINEN SOSIALISAATIO

Synnyin kansakoulunopettajaäidin ja silloin rajavartijaisän ainoana lapsena ja poikana ja vietin primäärisosialisatiovaiheeni Nuuksion suomalaisella kansakoululla sekä opettajien asuntosiivessä asuen että jo ennen koulunkäynnin aloittamista koulun pihapiirissä aikaani runsaasti viettäen. Äidin puolen mummini asui myös 2h + keittokomeron taloudessamme aina seitsemänten ikävuoteeni asti, ja opetti minut lukemaan viisivuotiaana, koska kukaan ei jaksanut lukea minulle TV-ohjelmien tekstityksiä.

Tietoni mukaan äitini voimat olivat syntymäni jälkeen melko vähissä, ja minua hoiti ”keinoemo” kotona äitini hoitaessa opettajanvirkaansa talon toisessa päässä. Onko tällä ollut vaikutusta äitisuhteeseeni ja muihin ihmissuhteisiini? Kenties tästä syystä minun on vaikea luottaa kehenkään.

Isäni lopetti rajavartijan työnsä kohta huomautettuaan esimiehelleen tämän avoimesta salakuljetuksesta. Hän oli jonottanut itselleen uuden auton, ja sijoitti sen myyntihinnan ja voiton kalliimpaan Volkswageniin, jonka taas myi... Ollessani 3-vuotias hänenellä oli autohalli Malminkadulla Helsingissä, josta tie vei ensin palkkatyöhön hyvinkääläiseen autoliikkeeseen ja sittemmin sen ja useiden muiden autoliikkeiden omistajaksi ja patruunamaiseksi johtajaksi.

Isäni oli poissa kotoa useita päiviä viikossa, ja hänen tullessaan kotiin leikit oli korjattava pois. Isäsuhteeni oli autoritaarinen ja näkyy minussa auktoriteettivihana. Hän myös ilmoitti pitävänsä liiallista koulunkäyntiä vahingollisena työhaluille, ja sanoi pankkikirjan olevan parasta luettavaa. Emme tulleet koskaan toimeen – meillä vallitsi raaka voimapolitiikka, jossa minä olin kakkosena.

Kaksi ensimmäistä kouluvuottani olin äitini luokalla. Koska osasin lukea, kirjoittaa ja laskea, sain erilaisia tehtäviä ja joskus jouduin potkukelkalla tai bussilla kauppamatkalle tuntien aikana, koska äitini ei olisi sinne millään ehtinyt. Paljokaan puuhastelu ei estänyt minua häiritsemästä opetusta niin paljon, että pulpettini siirrettiin etukorokkeelle opettajanpöydän viereen. Sain myös englanninkielen oppikirjan työstääkseni, mutta siitä huolimatta turhautuminen pani minut töhertelemään laskuopin työkirjan tikapuiden väliin kirosanoja, joka meillä oli kiellettyä. Tästä hyvästä äitini totesi, etten ole kypsä käymään I ja II luokkaa kerralla.

Aloitin työurani 8-vuotiaana matkustamalla bussilla tunnin Helsinkiin, höyryveturilla Hyvinkäälle ja asemalta autoliikkeeseen korjattavaa moottoria puhdistamaan. Työnteko koulupäivien jälkeen, lauantaisin liikkeessä ja sunnuntaina autoesittelyissä ehkäisi sosialisaatiotani vertaisryhmissä, jos toki tehokkaana ihmisenä opin vastakulttuurin, tupakoinnin ja reippaan alkoholinkäytön vähässäkin ajassa. Tätä jatkui aina oppikoulun viimeiselle luokalle asti, jolloin ilmoitin, etten mene lukioon vaan töihin Auto-Perhelään Järvenpäähän autonpesijäksi ja varaosamyyjäksi. Näin ei käynyt – ensimmäistä kertaa kauhun tasapaino –politiikkamme toi minulle voiton eli vapauden käyttäa aikani koulunkäyntiin. Ja kyllähän minä käytin – jouduin paikkaamaan laiminlyötyä oppikoulun oppimäärää, neljän-viiden tunnin päivittäisellä läksyjenluvulla ja tehtävien teolla.

2. HABITUSTA HIOTAAN

Ollessani kahdeksanvuotias muutimme Hyvinkäälle, nuuksiolaispojan kannalta suurkaupunkiin. III ja IV luokka meni vielä jotenkuten, mutta oppikoulunkäynti tuotti sitten vuosi vuodelta huonompaa tulosta, lopulta selvästi alle seiskan keskiarvon, jolla vanhempieni mielestä ei tehnyt mitään. Siihen asti he eivät olleet asiaan voimakkaasti puuttuneet, mitä nyt kasvatusneuvolassa joskus hyppäsin, mutta lopetin, kun isä ei suostunut tulemaan mukaan.

Koulu edusti kaikkea sitä, mitä vastustin, ja lisäksi opetus oli pääsääntöisesti tylsää. Erityisesti liikuntatunnit olivat karmeita, koska en osannut telinevoimistella (opettaja entinen SM-mies), lätkänpeluu B-luokan luistimilla koski nilkkoihin ja jalkapalloon olin liian hidaskas.

On vaikea sanoa, mikä laukaisi rajun muutoksen koulunkäynnissäni: rippikoulu ja lievä uskon tulo, käsittämätön tarve ”näyttää” opettajille, jotka selvästi kaipaavat ”paijaamista”, vai oivallus, etten todella pääse ojamestaria pidemmälle, ellen paranna paperiani. Joka tapauksessa nostin keskiarvoani kahdella numerolla oppikoulun V luokan syksyllä ja viimeistelin asian siten, että vain joku harjoitusaine ja kai kemia jäi uupumaan kympeistä lukiosta lähdeettäessä. Kaikki ällät otin tiettenkin.

3. POLKU KITEYTYY

1970-luvun alkupuolen energiakriisi ja kylmä sota vaikuttivat minuun voimakkaasti. Lukiossa opiskelin opetussuunnitelman ulkopuolelta filosofiaa, työväenopistossa venäjää, luin paljon maailmanpelastamiskirjallisuutta ja opin uskomaan, että tieteellä, tekniikalla ja ihmistenvälisillä taidoilla maailma todella pelastetaan.

Tavoitteenani oli päihittää Arska arvosanoillani – Arska oli rinnakkaisluokalta keskikoulusta ja kaikkien neroksi tunnustama. Keinonani, kirittäjänäni ja kumppaninani oli Topi, jonka kanssa teimme yhdessä pitkää matematiikkaa pitkät sunnuntait ja käytimme hänen diplomi-insinööri-isäänsä epätoivoisen tuntuisten ongelmien ratkaisijana. Ilman näitä eväitä en olisi ikinä selvinnyt pitkästä matematiikasta. Topin perheen yleiseen hyvään pyrkivä arvomaailma vaikutti minuun.

Koulutusvalikko oli periaatteessa auki taivaaseen asti, jos toki koin, etten kykene toimimaan lääkärinä, koska minulle ”tulee löysät kädet”. Tyttäreni peri tämän ikävän ominaisuuden ja opiskeleekin oikeustiedettä, ainetta, jota pidin maailman turhimpana – kulutetaanhan siinä resursseja ihmisten välisten typerien riitojen selvittelyyn, vaikka niitähän ei pitäisi syntyä, kun olemme viisaita ja elämme siivosti.

Yliopistoratkaisuni tein näyttöarvon perusteella: sinne mennään, minne on vaikeinta päästä. Tällä viestin maailmalle erinomaisuuttani ja erityisesti isälleni, että en jaa hänen arvojaan. Hän antoi aina ymmärtää, ettei hän ymmärrä ”mikä sellainen teknillinen fyysikko on”, enkä yrittänyt asiaa korjata. Jätin myös valmistumatta 1983, vaikka kaikki aineet ja opinnäytetyö oli hyvin arvosanoin hyväksytty – pikku riita pääaineideni sisällöistä silloisen assistentin kanssa pysäytti prosessin, johon en viitsinyt palata ennen kuin assistentista oli tullut professori – ja kiitos tulohajauksen, kuolleesta sielusta tehtiin valmis mies ja siitähän saa rahaa.

4. PELIÄ JA NÄYTTELEMISTÄ

Kuvaamani episodin vuoksi en jatkanut tutkijana enkä hakenut koskaan virkoja, joihin tutkintoa olisi tarvittu. Myös liseniaattikurssini jätin käyttämättä. Saatuaani diplomi-insinöörin

tutkintotodistukseni 2002 olen kyllä taas jatkanut tohtoriopintojani, mutta haluan suuntautua muualle kuin luonnontieteen ja tekniikan aiheisiin. En toteuta niissä itseäni. Oppiminen, psykologia, työelämän suhteet ja johtaminen kiinnostavat. En tiedä, onnistunko rakentamaan teknillisen fysiikan DI-tutkinnon päälle mielekästä jatko-opintopolkua.

Valitsin siis selkeästi kaupallisen uran, joka sopi myös nuoren perheen elämäntilanteeseen hyvin. Rahaa tuli – toisin kuin useimmilla – uran alkuvaiheissa hankituksi kiitettävästi, mikä sitten auttoi 1990-luvun taitteen laman yli ilman täydellistä katastrofia, vaikka lähellä kyllä käytiin.

Ihmiskeskeinen orientaationi vaikutti työuraani siten, että olen käynyt arviolta 70 jatko- ja täydennyskoulutuskurssia ja opettanut niistä monilla itekin. Kyse on siis ollut omaehtoisesta oppimisesta, jonka vaikutus näkyi välittömästi suorituksena.

Toimitilajohtaminen tuli ammatillisesti tutuksi ja opetettuani alan kursseilla 15 vuotta Kiinteistöalan koulutuskeskus ehdotti 1997, että kävisin itekin kokonaan Kiinteistö- ja projektipäällikkön valmistavan ohjelman ja suorittaisin tutkinnon. Näin tein.

Palveltuani sirkusammateissa 20 vuotta päätin koota kokemukseni suorittamalla Executive MBA – tutkinnon (International Business and Marketing). Perinteiseen tapaan se on hiukan kesken, tällä kertaa vain lopputyön oman aineksen vähäisyyden takia.

Nyt 46 vuoden iässä kvartaalitalouden vetovoima on alkanut heiketä. Haen edelleen haastavaa tehtävää liike-elämästä, mutta luulen sen olevan surutyötä. Olen nyt asettunut aikuisoppimisalalle ja arvelen siihen tai sen kaltaiseen kiintyväni. Siksi opiskelen aikuiskasvatustiedettä.